

Betænkning

over forslag til lov om ændring af lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring m.v.

(Dagpengeydelsens varighed).

(Afgivet af arbejdsmarkedsudvalget den 1. december 1977).

Udvalget har behandlet lovforslaget i 6 møder og har herunder haft samråd med arbejdsministeren, der tillige skriftligt har besvaret spørgsmål fra udvalget.

Udvalget har desuden modtaget skriftlige og/eller mundtlige henvendelser fra Dansk Arbejdsgiverforening, Ingeniør-Sammenslutningen, Ingeniørernes Arbejdsløshedskasse-IAK og Dansk Ingeniørforening, samt Kommunernes Landsforening.

Arbejdsministeren har i et samråd fremhævet over for udvalget, at der med de foranstaltninger, der er nævnt i bemærkningerne til lovforslaget, inden for uddannelse, beskæftigelsesarbejder m. v. skabes et virkeligt tilbud til de langtidsledige om støtte til igen at vende tilbage til arbejdsmarkedet. For at disse tilbud skal få nogen virkning, er det imidlertid nødvendigt, at de ledige i videst muligt omfang gør brug af de forskellige muligheder.

Den ledige har pligt til at udfolde alle bestræbelser på at komme i arbejde, og undladelse heraf vil kunne få betydning for dagpengeretten. Den lediges holdning over for tilbuddet om uddannelse m. v. vil derfor indgå i den samlede vurdering af, om den pågældende gør de forsøg på at komme i arbejde, som med rimelighed kan forlanges af ham. Afslag på tilbud om at deltage i disse foranstaltninger vil derfor sammen med en i øvrigt negativ holdning kunne få betydning for vurderingen af, om den ledige er til rådighed for arbejdsmarkedet, og dermed for retten til dagpenge.

Herefter indstiller et *flertal* (socialdemokratiets, venstres, det konservative folkepartis, centrum-demokraternes og det radikale venstres medlemmer af udvalget) lovforslaget til *vedtagelse* med de af arbejds-

ministeren stillede ændringsforslag. Flertallet lægger vægt på arbejdsministerens ovenfor citerede udtalelse. Det er tillige flertallets opfattelse, at det kommende år bør bruges til at skabe de uddannelses- og beskæftigelsestilbud, der kan give de langtidsarbejdsløse en reel chance for at vende tilbage til arbejdslivet.

Et *mindretal inden for flertallet* (venstres og det konservative folkepartis medlemmer af udvalget) ønsker at understrege det midlertidige i den ordning, der gennemføres for personer, der efter den 15. november 1977 falder for 26 ugers reglen, idet disse problemers løsning principielt ligger uden for lovens område.

Et *mindretal* (fremskridtspartiets medlemmer af udvalget) indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling.

Et *andet mindretal* (socialistisk folkepartis medlem af udvalget) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med det af et mindretal stillede ændringsforslag, idet det skal henvise til de bemærkninger, der ledsager ændringsforslaget. Mindretallet skal tillige beklage, at det ikke er lykkedes at fremskaffe de oplysninger til udvalget, som godtgør, hvor mange der falder på grund af det foreslåede moratorium. Mindretallet er af den formening, at det højst kan dreje sig om ca. 500, hvorfor det finder den af flertallet tiltrådte ordning urimelig.

Et *tredje mindretal* (Danmarks retsforbunds medlem af udvalget) beklager, at der med lovforslaget ikke sikres ligestilling for dem, der i perioden 1. juli—15. november 1977 er faldet for 26 ugers reglen i forhold til dem, der siden falder for denne. Mindretallet finder de af ministeren fremstillede

bestræbelser på at sikre, at de af loven omfattede i størst mulig udstrækning står til rådighed for arbejdsmarkedet, værdifulde, men kan ikke alene på den baggrund støtte den ulige behandling af kriseramte, lovforslaget tilsigter — og vil i konsekvens heraf støtte ændringsforslag, der modvirker uligheden. Mindretallet kan dog under indtryk af, at socialdemokratiet har tilvejebragt et flertal herfor, medvirke til lovforslagets gennemførelse for derved at skaffe rimeligere forhold for dem, der efter den nævnte periode falder for den gældende beskæftigelsesregel. Mindretallet indstiller således lovforslaget til *vedtagelse* med det af et mindretal stillede ændringsforslag.

Et fjerde mindretal (venstresocialisternes medlem af udvalget) udtaler:

Denne lovgivning er et forsøg på at lappe på nogle systemskabte problemer. Gennemførelsen af loven betyder på ingen måde, at de langtidsarbejdsløses problemer løses, problemerne bliver blot udskudt til 1. januar 1979 for så at vende tilbage i forøget omfang.

Fra venstresocialisternes side må vi fastholde, at skal de langtidsarbejdsløse — og arbejdsløse i det hele taget — have bedre mulighed for at sætte sig til nædværge over for arbejdsløshedsterroren, så må det sikres:

- at 26 ugers reglen fjernes,
- at arbejde anvises efter princippet først fyret — først tilbud om arbejde, samt
- at der ydes fuld dækning ved arbejdsløshed.

For at princippet om først fyret — først tilbud om arbejde kan realiseres, kræves det, at anvisning og kontrol føres tilbage til fagforeningerne.

Denne lovgivning sikrer, at de langtidsarbejdsløse, der falder for 26 ugers reglen i 1978, samt en del af dem, der falder/er faldet i 1977, endnu får en „stakket frist“ frem til 1. januar 1979.

Men der er også en del langtidsarbejdsløse, som regeringen ikke mener skal have denne „stakkede frist“, nemlig dem, der er faldet for 26 ugers reglen mellem 1. juli og 15. november 1977. For at få fuld klarhed om denne restgruppes situation har venstresocialisterne gennem arbejdsmarkedsudvalget stillet følgende spørgsmål til belysning af problemerne:

- „2. Hvor mange langtidsarbejdsløse er faldet for 26 ugers reglen i perioden 1/7-15/11 1977?
3. Hvad er ministerens begrundelse for ikke at lade medlemmer, der er faldet for 26 ugers reglen i perioden 1/7-15/11 1977, blive omfattet af den foreslåede moratorieordning?
4. Der ønskes en vurdering af beskæftigelseseffekten af de foreslåede foranstaltninger indtil 1. januar 1980.
5. Hvilke yderligere oplysninger er fremkommet siden samrådet med arbejdsministeren i arbejdsmarkedsudvalget den 29. november 1977, hvoraf det synes at fremgå, at den 1. juli 1977 var den sikreste dato, hvis alle 3.600 langtidsarbejdsløse, der står/stod for at falde for 26 ugers reglen i 1977, skulle sikres mod at falde for denne regel?“

Venstresocialisterne har god grund til at formode, at en stor del af de op til 3.600, der stod/står for at falde i år, er kommet i klemme i denne lovgivning. Dette på trods af, at arbejdsministeren er vel vidende om, at havde man valgt 1. juli 1977 som skæringsdatoen, så havde det været muligt at „redde“ faktisk alle de langtidsarbejdsløse.

Dette på trods af, at regeringen har stillet disse langtidsarbejdsløse i udsigt, at de enten ville få et tilbud om arbejde eller beskæftigelse, nemlig ved den 28. juli d. å. at udtale i et svar til Kurt Hansen (VS): „Regeringen vil arbejde på at udbygge de eksisterende uddannelses- og beskæftigelsesmuligheder, således at der bliver tale om et reelt tilbud til alle langtidsledige, der står over for at blive ramt af 26 ugers reglen.“ (Se Folketingstidende 1976-77, 2. samling, forhandlingerne sp. 5804). I august spurgte Kurt Hansen (VS): „Agter ministeren at udarbejde en uddannelses- og beskæftigelsesplan for de op til 24.600 langtidsarbejdsløse, der har udsigt til at falde for 26 ugers reglen i løbet af 1977-78?“ Hertil svarede arbejdsministeren bl. a.: „Det stillede spørgsmål må således besvares bekræftende, idet...“ (Se Folketingstidende 1976-77, 2. samling, forhandlingerne sp. 6802).

Regeringen har ikke været i stand til at etablere disse uddannelses- og beskæftigelsestilbud til de langtidsarbejdsløse. Derved er regeringen løbet fra tilsagnet til rest-

gruppen. Når det ikke er muligt at overholde afgivne løfter, er det et minimumskrav, at disse langtidsarbejdsløse bliver holdt økonomisk skadesløse. *Regeringen mener åbenbart noget andet.* Dette på trods af, at der kunne være etableret et flertal for også midlertidigt at sikre de langtidsarbejdsløse, der var faldet for 26 ugers reglen inden den 15. november d. å. Dette er en kynisk handling over for disse langtidsarbejdsløse, en handling, der vil give højredemagjerne endnu mere vind i sejlene med deres smædekampagner mod „de dovne“ arbejdsløse.

Når venstresocialisterne taler om en „stakket frist“, begrundes det i en vurdering af de forskellige foranstaltninger, der tænkes at blive iværksat i løbet af 1978:

1. At flere får tilbud om uddannelse. Venstresocialisterne vil formentlig kunne støtte et sådant forslag, naturligvis under forudsætning af, at der bliver tale om tilbud, der har reel mening for den enkelte.
2. At flere skal på efterløn. Der er ingen tvivl om, at mange arbejdere er slidt ned i en tidlig alder af det kapitalistiske samfunds umenneskelige profitproduktion. Dette har venstresocialisterne aldrig accepteret og vil aldrig gøre det. Der er ingen mening i, at disse mennesker skal tvinges til at arbejde, fordi der ikke findes økonomiske muligheder for at holde op. Derfor vil venstresocialisterne også kunne støtte en form for efterlønssordning (erhvervsudygtighedsydelse), der svarer til arbejdsløshedsdagpengene, jfr. venstresocialisternes forslag om udarbejdelse af en pensionsreform (se Folketingstidende 1976-77, 2. samling, forhandlingerne sp. 651 og 2200, samt tillæg A, sp. 3405).
3. At der skal ydes løntilskud til private arbejdsgivere. Dette er for venstresocialisterne helt uacceptabelt. Der bliver ikke skabt en eneste arbejdsplads mere ved at pumpe nye millioner ud i lommerne på privatkapitalen. Det eneste, der opnås ved sådanne foranstaltninger, er yderligere at undergrave arbejdskraftens værdi.
4. At der skal igangsættes beskæftigelsesarbejder. Venstresocialisterne vil nok kunne støtte en del af de beskæftigelses-

arbejder, som kunne tænkes at blive sat i gang, men kravet må være, at der ikke bliver tale om beskæftigelsesterapi, samt at de, der bliver anvist beskæftigelsesarbejde, ikke bliver økonomisk ringere stillet hverken under arbejdet eller i en kommende arbejdsløshedsperiode.

5. At arbejdsformidlingen skal styrkes. Venstresocialisterne er modstandere af dette, da partiets principielle holdning er, at anvising og kontrol skal føres tilbage til fagforeningerne.

Det er helt åbenlyst, at de foranstaltninger her ikke vil løse de langtidsarbejdsløses problemer. De uddannelses- og beskæftigelsesmæssige tilbud vil sammen med en acceptabel efterlønssordning ikke kunne løse problemerne for de 50.000 langtidsarbejdsløse, der vil være i klemme om 1 år.

Derfor skal venstresocialisterne også fremhæve, at skal der ske varige forbedringer for de langtidsarbejdsløse og de arbejdsløse i det hele taget, så må den samlede mængde arbejde udvides. Hvis regeringen mangler inspiration, så må den meget gerne kigge i venstresocialisternes beskæftigelsesplan. På arbejdspladserne må der kæmpes for en 35 timers arbejdsuge uden lønnedgang og tempoopskrugging.

Herefter indstiller mindretallet lovforslaget til *vedtagelse* med det af et mindretal stillede ændringsforslag.

Ændringsforslag.

Til § 1.

Af *arbejdsministeren*, tiltrådt af et flertal (Bakholt (S), Erling Dinesen (S), Hans Jørgen Jensen (S), Søren B. Jørgensen (S), Risgaard Knudsen (S), Inge Fischer Møller (S), Jens Peter Jensen (V), Johan Philipsen (V), Grethe Fenger Møller (KF), Ninn-Hansen (KF), Lindinger (CD) og Bolvig (RV)):

1) Nr. 1 affattes således:

„1. I § 55 a, stk. 1 og 2, ændres „1. januar 1978“ til: „1. januar 1980“.“

Af et mindretal (Ole Henriksen (SF), Hjortlund Christensen (DR) og Kurt Hansen (VS)):

2) I den under nr. 2 foreslåede affattelse af lovens § 55 a, stk. 3, tilføjes efter 1. pkt. som nyt punktum:

„Medlemmer, der har mistet retten til dagpenge i perioden 1. juli—31. december 1977, genindtræder i retten fra 1. januar 1978 til 1. januar 1979.“

Af *arbejdsministeren*, tiltrådt af *flertallet under nr. 1*:

3) I den i nr. 2 foreslåede affattelse af lovens § 55 a, stk. 3, tilføjes efter 1. pkt. som nyt punktum:

„Medlemmer, der har mistet retten til dagpenge i perioden 15. november—31. december 1977, genindtræder i retten fra 1. januar 1978 til 1. januar 1979.“

Bemærkninger.

Til nr. 1.

Det blev ved lovforslagets fremsættelse fundet formålstjenligt at lade forlængelsen af 4 års reglen dække samme periode som regeringens beskæftigelsesplan, det vil sige indtil 1. januar 1981. De foranstaltninger til støtte for de langtidsledige, som nævnes i forslaget bemærkninger, vil imidlertid, hvis der hurtigt skabes de fornødne muligheder for at gennemføre dem i tilstrækkeligt omfang, give mulighed for at forhindre meget lange ledighedsperioder. Det foreslås derfor, at forlængelsen af 4 års reglen begrænses til 1. januar 1980.

Til nr. 2.

Ændringsforslaget tager sigte på at sikre alle langtidsarbejdsløse, som er faldet for 26 ugers reglen i 1977, muligheden for at generhverve retten til arbejdsledighedsdag-

penge. Når mindretallet har valgt denne dato, hænger det sammen med, at det netop var fra 1. juli 1976, den første lovgivning om midlertidig forlængelse af dagpengeperioden trådte i kraft.

Denne dato (1. juli 1976) var ingen tilfældig dato; en lang række fagforeninger og arbejdsledighedsudvalg havde netop over for arbejdsmarkedsudvalget bevist, at der var en lang række langtidsarbejdsledige, som ville falde efter denne dato.

En del af disse langtidsarbejdsledige er faldet for 26 ugers reglen nu. Det er disse menneskers økonomiske og sociale situation, ændringsforslaget tager sigte på at gøre en smule mere tålelig.

Til nr. 3.

I arbejdsministerens fremsættelsestale udtales det bl. a., at ministeren er klar over, at der kan være store menneskelige problemer forbundet med, at ikke alle, der er ved at falde for 26 ugers reglen, er omfattet af moratorieordningen, og at ministeren under forslaget behandling vil være åben over for en ændring på dette punkt.

Ændringsforslaget tilsigter at give ret til dagpenge i 1978 — forudsat at lovens øvrige betingelser for ret til dagpenge er opfyldt — til medlemmer, som mister retten til dagpenge efter lovforslagets fremsættelse 15. november 1977. Denne gruppe må antages fortsat at have tilknytning til arbejdsmarkedet, og den har på baggrund dels af ministerens fremsættelsestale og dels af forhandlingerne i folketinget en forventning om genindtræden fra 1. januar 1978 i dagpenge retten.

Bakholt (S). Erling Dinesen (S). Hans Jørgen Jensen (S). Søren B. Jørgensen (S).

Risgaard Knudsen (S), Inge Fischer Møller (S). Bolwig (RV). Jens Peter Jensen (V).
formand.

Johan Philipsen (V). Grethe Fenger Møller (KF), Ninn-Hansen (KF).
næstformand.

Lindinger (CD). Voigt (FP). Lawaetz (FP). Hjortlund Christensen (DR).

Ole Henriksen (SF). Kurt Hansen (VS).

Partierne DKP og KrF var ikke repræsenteret ved medlemmer i udvalget.